

ГЕНЕТИЧКА КРИТИКА И ФИЛОЛОШКА КРИТИКА ТЕКСТА

докторске студије, година 2015/2016
летњи семестар

наставник: проф. др **Тања Поповић**, редовни професор

Садржај курса обједињује теоријску презентацију и практичну примену различитих филолошких, историјских и аналитичких дисциплина неизоставних при изучавању историје настанка самога текста. Отуда је изучавање рукописа (машинописа) уз помоћ, различитих верзија, редакција, записа на маргинама (као нпр. код Џојса или Киша), један од суштинских проблема којима се курс бави. Осим тога, пажња ће бити посвећена и питањима контекстуалне грађе, попут истраживања периодике, преписке, дневника, филмских и аудио записа и сл. Како је код нас махом била позната источноевропска текстолошка наука, заснована на руском формализму и тартушкој семиотичкој школи (Тињанов, Медведев, Чудакова, Годес), овом приликом ћемо упознати полазнике и са западном традицијом генетичке критике настале у оквиру француског и италијанског структурализма (Д. Ферер, М. Женет, С. Росети, Г. Зифер), као и са сродним истраживањима у оквирима новог историзма и културног материјализма (Морети, Коен, Тод и др.).

Циљ курса огледа се у упознавању његових полазника са могућностима различитих видова филолошке критике текста и његовом оспособљавању за практичну делатност приређивања текста и оперативну употребу текстолошких и генетичких наука: издања текста, уобличавање критичког апарата, третирање грађе, редактуре, адаптације, уреднички послови, организација издавачких делатности.

Настава подразумева предавања наставника, али пре свега кроз непосредно изучавање текста. Избор текстова се предлаже у договору са полазницима, али се као непосредна грађа нуде неколика истраживања дела Пушкина, Достојевског, Дикенса, Лазе Костића, Ј.Ј. Змаја, Флобера, Булгакова, Џојса, Киша и др. У рад ће бити укључени и различити видови мултимедијалних истраживања (видео и аудио снимци, електронски и хипертекстуални облици презентације текста).

Оцењивање се обавља кроз анализу изабране грађе и пропретне коментаре (до 5 страна или 15 000 компјутерских знакова), који полазници уз помоћ консултација са наставником пишу самостално.

План наставе и предавања:

1. Историјски и методолошки увод у генетичку критику: француски структурализам и проблем истраживања настанка дела; однос према руском формализму, структурализму и семиотици.
2. Однос генетичке критике и текстологије: савремена истраживања.
3. Шта је генеза, а шта грађа? Деформација грађе. Проблем хронологије. Разумевање и оперативна употреба појмова књижевна историја, еволуција, поезика.

4. Генетичко памћење књижевности. Бахтинска критика и њени настављачи.
5. Историја културе и културни модели. Контекст. Рецепција.
6. Књижевни салони. Књижевност са маргине. Однос периферије и центра.
7. Медији у којима се презентује дело: периодика, позориште, драматизација, визуелне уметности; монтажа и визуелизација вербалног и графичког у тексту.
8. Политика и биографија.
9. Полемика и манифест. Књижевне школе и струје.
10. Издања и редактуре текста. Коментари уз издање. Последња ауторска воља. Атрибуција. Верзија и редакција. Међутекстуални односи.
11. Ортографија, изговор, штампарске грешке и друге врсте текстуалних грешака.
12. Транскирипција, транслитерација. Превод, издања страних писаца.
13. Употреба графикона и мапа. Цртежи и графичка обрада текста. Проблеми адаптације.
14. Уређивање часописа, едиција, зборника.
15. Употреба помоћне литературе и приручника.

Препоручена литература:

- Е. Годдес, М. Чудакова, *Основи текстологије*, Москва, Петроград, 2006.
 D. Ferrer, *Critique genetique*, Paris, 1997.
 Д. Иванић, *Основи текстологије*, 2001.
 С. Бочаров, *Генетическая память литературы*, Москва, 2012.
 Е. Lui, *De la geneèse du texte littéraire*, Paris, 1988.
 Е. Lui, *Autore et le manuscrit*, Paris, 1991.
 F. Moretti, *Graphs, Maps, Trees: Abstract Models for Literary History*, Verso: New York – London, 2007.
 Т. Поповић, „Поезија са маргине“, *Песници и поклоници*, Београд, 2010.
 Т. Поповић, „Књижевна грађа и књижевна историја“, *Зборник у част Миодрага Матицког*, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2010, стр. 557-576.